

Що таке безпека?

Безпека — це відсутність загроз життєво важливим інтересам людини: її життю, здоров'ю і добробуту.

Безпека належить до базових людських потреб і є потребою дефіциту. Це означає, що доки людина не почувається безпечно, вона не може належним чином дбати про потреби вищого порядку — соціальні та духовні.

Абсолютна безпека, як і абсолютне здоров'я, є категорією теоретичною, адже ніхто цілковито не захищений від випадкових небезпек, наприклад від імовірності потрапити у ДТП.

АЛЕ рівень особистої безпеки залежить насамперед від самої людини: як вона вміє передбачати небезпеки й уникати їх, раціонально діяти у небезпечній ситуації, від її характеру й особистих якостей. Наприклад, оптимізм і віра у власні сили допомагають вижити в екстремальній ситуації, а така риса характеру, як поміркованість, — уникати зайвих ризиків. І навпаки, песимізм відбирає сили і надію, а звичка «ходити по краю» перетворює життя на суцільний екстрим.

Однак безпека людини залежить не лише від її поведінки, а й від кількості та сили загроз, що існують у суспільстві. Загалом поведінка людини дає їй змогу лише реалізовувати (чи не реалізовувати) суспільний рівень безпеки.

Принципи безпечної життєдіяльності

Із давніх-давен люди вивчають небезпечні ситуації, щоб уникати їх і запобігати їм. Та коли це неможливо, намагаються діяти так, щоб урятуватися. Існують загальні принципи безпечної життєдіяльності, які можна звести до формули: «Передбачати, запобігати, діяти».

Передбачати — означає:

- вміти розпізнавати небезпечні ситуації;
- передбачати наслідки своїх дій;
- оцінювати ризик.

Запобігати — означає:

- діяти так, щоб не потрапляти у небезпеки;
- самому не створювати небезпек (наприклад, на дорозі й у транспорті);

- вживати запобіжних заходів (наприклад, встановлювати охоронну сигналізацію, проводити пожежні тренування).

Діяти — означає:

- не розгубитися, тобто бути фізично і психологічно готовим діяти у небезпечній ситуації;
- знати, що і як треба робити в таких випадках;
- уміти зв'язуватись і взаємодіяти з рятувальними службами, правильно використовувати рятувальне спорядження;
- не втрачати надії й боротися, зробити все можливе, щоб урятуватися самому і допомогти іншим.

Щоб поводитися відповідно до принципів безпечної життєдіяльності, недостатньо лише знати їх. Люди, робота яких пов'язана з постійним ризиком (пожежники, рятувальники, пілоти-випробувачі, альпіністи, водолази), вважають запорукою своєї безпеки знання, витримку, вміння миттєво аналізувати ситуацію, оцінювати ризики і приймати рішення.

Аналіз ситуацій і оцінка ризиків

Поняття ризику. Потрапивши в будь-яку незнайому ситуацію, треба оцінити рівень її безпеки. У такий спосіб перевіряють, чи існує загроза життю і здоров'ю. Таку загрозу ще називають ризиком, а джерела ризику — чинниками ураження.

Майже всі життєві ситуації пов'язані з ризиком. Як визначити, що ситуація є дуже ризикованою? Для цього, оцінюючи ризик, слід вважати:

- на ймовірність виникнення події;
- масштаби її наслідків.

Наприклад, ймовірність того, що в автозаправну станцію вдарить блискавка, доволі мала. Але внаслідок цього може статися потужний вибух, який зруйнує все навкруги і призведе до забруднення довкілля. З огляду на серйозні наслідки ризик вважають високим і обладнують автозаправки спеціальними щоглами з громовідводами.

Види ризику.

Виділяють три види ризику для життя і здоров'я людини:

- *фізичний* — пов'язаний із життям і фізичним здоров'ям людини (кататися на велосипеді без шолома, гратися на залізничній колії);
- *психологічний* — пов'язаний з упевненістю, гідністю, самоповагою (провалитись на іспиті, не вступитися за того, кого ображають);
- *соціальний* — пов'язаний з авторитетом, популярністю, успіхом (посваритися з другом, порушити загальноприйняті правила).

Розрізняють ризик *виправданий* і *невиправданий*. Розпочинаючи нову справу, беручи участь у конкурсі, спортивному змаганні, ми ризикуємо розчаруватись, утратити авторитет. Однак такий ризик є виправданим, адже не дарма говорять: «Хто не ризикує, той не виграє». Іноді кажуть, що ризик — благородна справа. Це стосується випадків, коли людина ризикує собою заради інших (захищає слабших, рятує чийсь життя).

Проте дехто має схильність до нерозумних вчинків: курить, вживає алкоголь, наркотики, поводить себе агресивно або вчиняє протиправні дії. Така поведінка є не виправдано ризикованою. Зазвичай одні види ризикованої поведінки спричиняють інші. Більшість кримінальних злочинів, ДТП, утоплень, нещасних випадків у побуті та на виробництві пов'язана з уживанням алкоголю та наркотиків.

Сучасний комплекс проблем безпеки

В усі часи батьки, вчителі навчали дітей особистої безпеки: як уникати небезпек, вести здоровий спосіб життя, як правильно поводитися в екстремальних ситуаціях, надавати домедичну допомогу.

Дехто може подумати, що цього достатньо, що світ, правду кажучи, не змінився. Виникли, звісно, нові небезпеки, пов'язані з наслідками технічного прогресу, але створено й служби, які допомагають людям у нових умовах, наше життя стає безпечнішим і комфортнішим.

Однак нині людство вступило в нову епоху свого розвитку. Тепер безпека кожного залежить не лише від його поведінки і від рівня безпеки в суспільстві (національної безпеки), а й від безпеки всього людства і біосфери загалом. Додавши загрозу зіткнення планети з великим метеоритом чи кометою, матимемо сучасний комплекс проблем безпеки.

Правила безпечної поведінки

Правила безпеки на багатолюдних громадських заходах (мітингах)

- Залиште дітей вдома.
- Не беріть із собою предметів, що колють або ріжуть.
- Не беріть наплічник або сумку на довгому ремінці, їх може затиснути натовп, також вас можуть пограбувати.
- Кінці хустки, краватки, шарфу треба заправити під одяг.
- Без крайньої необхідності не беріть плакатів на жердинах і палицях. Вони можуть бути небезпечними, коли натовп стає некерованим.
- Не беріть із собою фотоапарат, відеокамеру, інші коштовні речі, не вдягайте прикрас.
- Візьміть із собою посвідчення особи.
- Не наближайтесь до агресивно налаштованих груп, осіб.
- Не намагайтесь потрапити ближче до трибуни чи мікрофона.
- Якщо виник конфлікт із поліцією, не втрачайте самовладання, не робіть різких рухів, не кричіть, не біжіть.
- Якщо вас затримали, не намагайтесь на місці сперечатися і доводити, що ви тут випадково.
- Не намагайтесь йти проти руху натовпу, уникайте його центру, а також краю, небезпечного сусідства з вітринами, стінами, парканами, стовпами.
- Ухиляйтесь від усього нерухомого на шляху, інакше вас можуть розчавити.
- Не чіпляйтесь ні за що руками — їх можуть зламати.
- Не намагайтесь підняти речі, які впали.
- Якщо ви впали, швидко підтягніть до себе ноги, захистіть голову, згрупуйтесь і спробуйте ривком встати.
- Зі щільного, але нерухомого натовпу вибирайтесь, прикинувшись хворим або зробивши вигляд, що вас нудить.

Правила безпеки в Інтернеті

- Ніколи не надавайте невідомим секретні відомості (такі як номер рахунку або пароль) у відповіді на повідомлення електронної пошти, миттєве повідомлення або повідомлення з соціальної мережі.
- Перш ніж вводити секретні відомості під час оплати в Інтернеті, зверніть увагу на наявність таких ознак, як адреса веб-сторінки, що починається з префікса **https** і значка у вигляді закритого замка поруч з адресним рядком, який означає безпечне з'єднання.

- Ніколи не відповідайте на прохання від «членів сім'ї» надіслати гроші, на пропозиції про угоду, які занадто гарні, щоб бути правдою, на повідомлення про розіграші лотереї, в яких ви не брали участі, або інші шахрайські повідомлення.
- Не переходьте за посиланнями і не натискайте кнопки у спливаючих повідомленнях, які здаються підозрілими.
- Використовуйте надійні паролі та зберігайте їх у таємниці.
- Ніколи не оприлюднюйте особисту інформацію, яку ви не хотіли б бачити на дошці оголошень.
- Підходьте вибірково до пропозицій дружби. Періодично аналізуйте, хто має доступ до ваших сторінок у соціальних мережах, а також переглядайте інформацію, яку ці користувачі публікують про вас.